

ОЩЕ ВЕДНЪЖ ЗА ПРОИЗХОДА НА СЕЛИЩНО ИМЕ *ОЧУША*

НАДЕЖДА ДАНЧЕВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“

ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

nadya009@gmail.com

Предмет на изследване е произходът на ойконима *Очуша* от Западна България. Това име е малка част от селищните имена, запазени в събраната през времето българска топонимия, значението на които е свързано с роднинската терминология. Целта на изследването е да се преразгледат предположенията за произхода на името, неговата семантична мотивация, структура и словообразователни особености. За постигането на тази цел се прилагат следните лингвистични методи: етимологичен, структурен, словообразователен.

Ключови думи: ойконим; топонимизация; роднинско название; прозвище

THE ORIGIN OF THE OIKONYM *ОЧУША* REVISITED

NADEZHDA DANCHEVA

INSTITUTE FOR BULGARIAN LANGUAGE, BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

nadya009@gmail.com

The subject of the study is the origin of the oikonym *Очуша*. Special attention is given to previous research on this place name, which is one of the oikonyms related to kinship terminology preserved in Bulgarian toponymy. The aim of the study is to propose a reconsideration of the existing hypotheses on the origin, semantic motivation, structure and word-formation features of the name. In order to achieve this, the author has employed an etymological, structural and morphological (word-formation) approach.

Keywords: oikonyms; toponymisation; family names; nicknames

1. Село *Очуша* се намира в Западна България, община Костенец, Софийска област (ЕКАТТЕ/ЕКАТТЕ). Разположено е в южните склонове на Септемврийски рид. През последните години се наблюдава постепенно обезлюдяване на селото. През 1946 г. в него са преброени 1634 жители, през 2011 г. – едва 50 (Кираджиев/Kiradzhiev 2013: 391). Главната причина за обезлюдяването на населеното място е миграцията към столицата и големите градове.

Сведения относно името на селото и неговото местоположение са помесени в няколко езиковедски, географски и краеведски изследвания. Според информацията, с която науката разполага досега, не е известна точната година на възникване както на селището, така и на неговото име. В „Речник на имената и статута на населените места в България (1878–2004)“ е записано, че *Очуша* е сборно село, официално регистрирано през 1885 г., от 1900 до 1986 г. е броено по съставните си махали Каменчанска, Кесебирска (до 1921), Кулева, Кьосева, Мартинска, Шатарова и Шехтова, а от 1986 г. махалите са заличени и землищата им са обединени в село *Очуша* (Мичев/Michev 2021).

2. Запазени са свидетелства, че името *Очуша* (Ихтиман) датира в историческите извори от XVI век – тур. *Учуша* 1576 г. (Заимов/Zaimov 1973: 22, 139). Тази информация се потвърждава и в статията „Село Очуша, Софийско“ на един от изследователите на селото – Станко Александров. В нея краеведът дава допълнителна информация и за географското разположение на населеното място. Той споменава, че най-старият документ за името на селото, с който се е разполагало до момента, е именно султански ферман от 18 юли 1576 г., в който селото се нарича *Учуша*, а за местоположение на селището е определена долината на р. Очушница в местността *Средорека* (Александров/Aleksandrov 1994: 92). Книгата на Ст. Александров представлява интерес за нашето изследване, защото в нея авторът посочва различните варианти, с които името се среща в трудовете на наши географи и историци. Така например К. Иречек нарича селото *Отчушлий*, П. Петров го нарича *Очушка* (също *Очуша*), а географът на Тракия Ст. Захариев пише за него под името *Отчуша* (Александров/Aleksandrov 1994: 28).

С. Александров изнася и факт от турски крепостен акт от 1873 г., където е посочено, че имотът, който се прехвърля, се намира в местността *Учушко дере* в землището на Костениче-баня, Самоковска кааза. Предполага се, че в местността *Учушко дере* се е намирало първото поселище до XVII век, а днес това място се нарича *Селището* (Александров/Aleksandrov 1994: 28). Информацията за различните местоположения на населеното място се потвърждава и в други изследвания. В книгата на М. Червенков се споменава, че селото се е местило от *Селището* в местността *Излака*, където е просъществувало около 100 години, а след турското нашествие очушани се преместили нагоре и образували ново селище в местността *Средорека*. Тогава селището е записано *Учуша* (вж. Червенков/Chervenkov 2011: 91–92). Селото фигурира с името *Очуша*, тур. *Oçuşa*, vil. dist. of Sofia в „Речник на селищни имена и названия на административно-териториални единици в българските земи през XV–XIX век“, където е записан и арабографичният вариант на топонима (Андреев/Andreev 2002: 108).

3. Безспорно селото е старо и не е известно кога точно се е преселвало в местностите *Средорека*, *Селището* и *Излака*. М. Червенков пише, че „Според преданието селището е създадено от славяните и е съществувало още по време на Първата българска държава /.../“ (Червенков/Chervenkov 2011: 91). За неговата старинност свидетелстват откритите материални следи от тракийски селища, от римско селище, от праисторическо селище от къснобронзовата и ранножелязната епоха, следите от селище от Ранното средновековие и други културни артефакти (Червенков/Chervenkov 2011: 90–91). Доказателство че селото е старо, българско, са и записаните топоними и антропоними, голяма част от които принадлежат към старинния български ономастикон. Такива са МИ *Водни дол*, *Дубравата*, *Злата долчина*, ЛИ *Божана*, *Вълко*, *Вълкан*, *Влад*, *Рада* и др. (Александров/Alkesandrov 1994: 28–29).

4. Въпреки различните предположения за произхода на името на населеното място (напр. неубедителното от езиковедска гледна точка предположение на Т. Балкански, че името е свързано с основния поминък на жителите на селото – овчарството, а изходната му форма е *Овча поляна*) (Александров/Aleksandrov 1994: 28), в няколко свои изследвания проф. Й. Заимов дава езиковедски обосновано тълкувание на онима *Очуша*. Според него нарицателното, което е залегнало в основата на ойконима *Очуша*, е *отчу̀х* ‘втори баща’, ‘баща на доведени деца’ (Заимов/Zaimov 1973: 9, 139). В друго свое изследване проф. Й. Заимов излага предположението, че първоначалният облик на селищното име е **Отчуша (въсь)* (Заимов/Zaimov 2012: 459). Вероятно името е съкратено от първично двусъставно словосъчетание с изпуснат втори компонент *въсь*, който указва географския обект. Подобни старинни имена са записани в историческите извори, а в топонимните изследвания се срещат немалко елиптични имена, за които ономастите предполагат втора съставна част название на географски обект. От тези изследвания можем да заключим, че СелИ *Очуша* е образувано от прилагателно в ж.р., ед.ч. от нарицателното *отчу̀х* ‘баща на доведени деца’, към което е прибавена наставка *-jь* и крайно *a*. Първо, в положение пред *-jь* задноезичната съгласна *x* се е изменила в *ш* (както когато е била пред стари предни гласни, т.е. както по първа палатализация). Второ, съгласуването между компонентите на двусъставното име се извършва според правилата на българския синтаксис, в резултат на което крайното *a* е под влияние на рода на съществителното, с което се означава обектът, защото, когато името е възникнало, то се е свързвало със старобългарската дума за село *въсь*, която е в женски род (Заимов/Zaimov 1963: 162). В останалите случаи обикновено членната форма в местните имена показва познатост, определеност на обекта (Заимов/Zaimov 1963: 161).

Образуването на това селищно име дава основание да го причислим към групата на старинните имена със суфикс *-jъ*. Тази наставка е била продуктивна в славянската ономастика до XIII век и с нея са образувани немалко притежателни прилагателни имена в славянските езици. С наставката често се образуват микротопоними от нарицателни, основите на които означават живи същества. Такива са също географските названия *Оча река* (Скопие) от *отец*; *Буш* (Скопие) от *бух* ‘бухал’; *Пастуша* (Пловдив) от *пастух* ‘овчар’; *Риша* (Кюстендил, Радомир) от *рис* (Заимов/Zaimov 1973: 9). От изчезнали лични имена са образувани географските названия *Виток* (Пирот), *Витоша* (София), *Добруша* (Враца) и много други (Заимов/Zaimov 1961: 14–15). Проучването на материала от топонимията на Софийско свидетелства, че в района се среща значителен брой имена, образувани с *-j*, срв. *Обеля*, образувано с *-jъа* (Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova 2002: 151), и други. Според Н. Ликовски в софийската топонимия се среща голям брой имена, образувани с наставка *-j-* (вж. Ликовски/Likovski 2011).

5. Семантично селищното име *Очуша* може да се сравни с географски имена като *Оча̀ река* (също *Църна̀ вода*), извира от връх *Дупен камен* в *Карджица планина* (първата част на това двусъставно име е именно старинно прилагателно от *отец* с наставка *-ja*); МИ *Очовден* при Кременик, СелИ, Дупница (от *Очевден* ‘празник на св. Иван Рилски’, в Рила); РечИ *Очова рекà* = *Рилската река* при гроба на Иван Рилски (името е от първоначално *Отчова рекà*, прилагателно от *отец*, във връзка с костницата и гроба на българския светец Иван Рилски от X в., срв. словашкото РечИ *Očovka*) (Заимов/Zaimov 2012: 458, 459). Също МИ *Очовски аять* при Ваклиново (Гоцелчевско) (Иванов/Ivanov 1996: 147); МИ *Очковото* при Поповци (Габровско) (Ковачев/Kovachev 1965: 140), РечИ *Очкова река* (Заимов/Zaimov 2012: 459).

Без съмнение, името е изключително старинно. На изследователите на езика е известно, че роднинските названия са сред речниковите единици с най-древен произход, като част от тях са създадени още през епохата на индоевропейския език (до III–II в. пр. Хр.), напр. *майка*, *брат*, *дъщеря* (Георгиева/Georgieva 2016: 62–23). Освен архаичния суфикс лексемата, от която е образувано името, също е старинна. В езиковедската литература се пазят нейните диалектни варианти в славянските езици, като се посочва, че нарицателното се среща предимно в южнославянския ареал (Miklosich 1862–1865: 544; ЭССЯ/ESSIa).

В българската лексикография също откриваме данни за нарицателното в славянските и в българските диалекти: срв. срхр. *očuh* (Заимов/Zaimov 1973: 139); *отчух*, *отчуф* ‘втори баща’ (Софийско), *òчух* ‘втори баща’ (Банско), *òчу* също (Кюстендилско), *òчоф* (Доброславци, Софийско, Самоковско), *очув* (ЗБ) (БЕР/BER IV: 979); също *òчуф* (Дупнишко, Благоевградско,

Царибродско, Годечко, Санданско, Белоградчишко) (БДА/ВДА). В Българския диалектен архив са запазени и жителските имена *очушанец* ‘жител на с. Очуша’, *очушане* ‘жители на с. Очуша’, *очушанка* ‘жена от с. Очуша’, *очушанче* ‘дете от с. Очуша’. Пътят на образуването на нарицателното *отчух* се свързва с праслав. **атъсь* (*отец*) и е разгледан подробно в Етимологичния речник на българския език, том IV, с. 979. В Речника на българския език като друга форма на *отчух* е записана диал. форма *отчов* ‘втори, несъщински баща; пастрок’. Формите са синонимни на диал. *пастрок* ‘втори съпруг на жена по отношение на доведеното ѝ дете’ (РБЕ онлайн/RBE online). В книгата „Роднинството и роднинските названия в българския език“ лексемата *отчух* ‘пастрок’ е включена като необщоупотребимо роднинско название наред с думи като *дадо* ‘съпруг на зълва’, *прадед* ‘родоначалник’, *пребаба* ‘прабаба’, *превнук* ‘правнук’ (Георгиева/Georgieva 2016: 60).

6. Допълнителното уточнение за произхода на това селищно име в настоящата публикация се налага и поради изнесеното предположение на проф. Й. Заимов, че е възможно Сели *Очуша* да е образувано от прякор *Отчух* (Заимов/Zaimov 2012: 459).

Възможно ли е селищно име *Очуша* да е възникнало от прякор?

В нашата топонимия има значителен брой имена, образувани от прякори, от лични имена, от родови имена. Това са т. нар. посесивни имена. Такива ойконими обикновено са свързани с името на основателя на селището, на неговия владетел или на първия заселен род (Ковачев/Kovachev 1987: 64). Посесивни селищни имена, които поначало са лични имена или прякори, са например *Радомир*, *Радибош*; *Күзманица*, *Чүковец* (някои от тях са образувани с топонимни наставки) (Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova 2009: 94).

Вероятно прякорите и прозвищата са се появили едновременно с личните имена (Ковачев/Kovachev 1987: 161). С оглед на именуваните обекти и на тяхното основно значение прякорите и прозвищата се разделят на: а) лично-индивидуални, отнасящи се към отделни лица като приложение към личните или фамилните имена (*Иван Дългия* – мотивировката на назоваване е ясна) и б) семейно-родови прякори и прозвища, отнасящи се до отделен род или семейство (обикновено те са във форма за мн.ч. на съответния антропоним – *Табациите* от *Табак* и т.н.) (Ковачев/Kovachev 1987: 161). Въз основа на експресивно-емоционалната специфика на имената по-вероятно *Отчух* да е прозвище, тъй като се смята, че прозвището назовава отличителна черта; то се прибавя към собственото име и е свързано с неутрална или положителна оценка, докато прякорът е измислен за присмех и замества собственото име (Ковачев/Kovachev 1987: 161; вж. Мурдаров/Murdarov 1984). Възможно е да е съществувало прозвище *Отчух*, възникнало от нарицателното във връзка със семейните отношения на неговия притежател.

Семантично можем да го сравним с имена като *Вдовеца*, *Единѝка* ‘единствен в семейството’, *Седмѝка* ‘седмо дете’ (Ковачев/Kovachev 1987: 166). Единственото потвърждение за възможността от роднинското название да е образувано прозвище, което след това да е онимизирано в селищно име, е в книгата на Михо Червенков „Град Костенец и котловината от древността до 1878 година“ (Червенков/Chervenkov 2011), където авторът споменава, че в османски регистри от 1515 г. селото е записано под името „село Радоил, с друго име Очуше“. Няма поместена библиографска справка, но това е единственият запис на ойконима, който би подкрепил предположението на проф. Й. Заимов.

От друга страна, ономастичните данни сочат, че не са много селищните имена, образувани от прякор. Наблюденията над топонимния материал показват, че ойконимите, образувани от прякори, са много малко за разлика от тези, в основата на които е залегнал роднински термин, който не се е превърнал в лично-индивидуален или семейно-родов прякор, т.е. родово име на наследниците. Семантични модели географски имена по роднински термини са например: *Бащино* 1) община Опан, област Стара Загора, 2) община Кърджали, област Кърджали, 3) община Главиница, област Силистра; *Братово* 1) община Бургас, област Бургас, 2) община Търговище, област Търговище; *Зетьово* 1) община Чирпан, област Стара Загора, 2) община Айтос, област Бургас; *Сестринско*, община Кърджали, област Кърджали; *Горно/Долно Уйно*, община Кюстендил, област Кюстендил; местни имена като *Детето*, ливада; *Детиник*, ниви (Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova, под печат). Някои топоними пазят старинни лични имена, в основата на които лежи роднински термин, напр. топонимът *Братвѝна*, ниви, членувано от изчезнало в селото лично име *Братовѝн*; също *Братовѝна*, Севлиево (Димитрова-Тодорова/Dimitrova-Todorova 2006: 281). Старинният антропоним *Братовѝн* е образуван от лично име *Брат* (от роднинското название *брат*) и наставка *-ован* – по *Милован*, *Радован*, XVIII век (Заимов/Zaimov 1988: 35).

7. Добре известно е, че по името на селото са названи река *Очу̀шница*, срв. рус. речно име *Отческа* (WRG) (Заимов/Zaimov 1973: 139) и *Очу̀шански манастир*, или манастир „Св. Илия“. Науката разполага с многобройни примери на речни имена, възникнали по име на селището, през/до което преминават съответните реки. Такива са например *Брезнишка река*, произв. от СелИ Брезница; *Мелнишка река*, произв. от СелИ Мелник; *Разложка река*, произв. от СелИ Разлог. Най-често това са двучленни названия, чийто първи компонент е производно прилагателно от селищно име, а вторият е съществителното *река*. Тези названия обикновено са доста устойчиви и се запазват при замяна на съответното селищно име с ново и след изчезване на селището (Дуриданов/Duridanov 1958: 30). Речното име *Очу̀шница* обаче по структура е едносъставно, образувано е от прилагателно от СелИ *Очу̀ша* и

наставки *-ън-* и *-ица* (Заимов/Zaimov 2012: 459), които насочват вниманието на езиковедите към неговото старинно образуване и по-дълъг процес на топонимизация.

За да бъдат изчерпателни разсъжденията за произхода на този ойконим, следва да се допълни, че в селото няма манастир или църква с името на св. Ив. Рилски, с които да свържем селищното име (срв. *Очевден* ‘празник на св. Иван Рилски’, в Рила) (Заимов/Zaimov 2012: 458). В селото се намира стара средновековна църква „Всех Светих“, строена не по-късно от XVII в., а Очушкият манастир носи името „Св. пророк Илия“. Тези еклезионими на територията на село *Очуша* дават основание да предположим, че нарицателното *отчух*, залегнало в основата на селищното име, семантично се свързва с роднинското название или с прозвището на човек, живял там и дал име на това старо българско село.

Науката се нуждае от допълнителни извори, за да се докаже категорично дали от роднинското название е образувано прозвище, което да даде името на ойконима.

ИЗТОЧНИЦИ

БДА: Български диалектен архив. Институт за български език, Издателство на Българската академия на науките.

ЕКАТТЕ: Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ekatte.com) (прегледано на 12.06.2024).

SOURCES

BDA: Balgarski dialekten arhiv. Institut za balgarski ezik, Izdatelstvo na Balgarskata akademiya na naukite.

EKATTE: Edinen klasifikator na administrativno-teritorialnite i teritorialnite ediniti < <https://www.ekatte.com/> > (accessed on 12.06.2024).

ЛИТЕРАТУРА

Андреев 2002: *Андреев, Ст.* Речник на селищни имена и названия на административно-териториални единици в българските земи през XV–XIX век. София, Главно управление на архивите при Министерския съвет.

Александров 1994: *Александров, Ст.* Село Очуша, Софийско. – В: *Краезнание*, Орган на съюза на краеведите в България, кн. 1.

БЕР: Български етимологичен речник. София, Издателство на Българската академия на науките. 1971–.

Георгиева 2016: *Георгиева, Цв.* Роднинството и роднинските названия в българския език (семантика и лексикографско представяне). София, Авангард Прима.

Димитрова-Годорова 2006: *Димитрова-Годорова, Л.* Местните имена в Поповско. София, Академично издателство „Проф. Марин Дринов“.

- Дуриданов 1958: *Дуриданов, Ив.* Топонимията на Първомайска околия. – *Годишник на Софийския университет, Филологически факултет*, ЛП, 2, с. 1–200.
- Заимов 1963: *Заимов, Й.* Български топонимични наставки. – *Onomastica*, 8, № 1–2, с. 133–162.
- Заимов 1973: *Заимов, Й.* Български географски имена с *-jъ*. Принос към Славянския ономастичен атлас. София, Издателство на Българската академия на науките.
- Заимов 1988: *Заимов, Й.* Български именник. София, Издателство на Българската академия на науките.
- Заимов 2012: *Заимов, Й.* Българският водопис. София, Фабер.
- Иванов 1996: *Иванов, Й.* Местните имена в Гоцеделчевско (Неврокопско): Принос към проучването на българската топонимия в Македония и Родопите. София, Студио Стандарт.
- Кираджиев 2013: *Кираджиев, Св.* Енциклопедичен географски речник на България. София, Изток-Запад.
- Ковачев 1965: *Ковачев, Н.* Местните имена в Габровско. София, Издателство на Българската академия на науките.
- Ковачев 1987: *Ковачев, Н.* Българска ономастика. София, Наука и изкуство.
- Ликовски 2011: *Ликовски, Н.* Топонимията на Софийско. София, Издателство „Вулкан 4“.
- Мичев 2021: *Мичев, Н.* Речник на имената и статута на населените места в България (1878–2004). София, Електронна библиотека по архивистика и документалистика. Раздел: „Книги“.
- РБЕ онлайн: Речник на българския език (онлайн).
- Мурдаров 1979: *Мурдаров, В.* Образование и функционални особености на прозвищата етноними. – *Български език*, ХХІХ, № 5, с. 399.
- Червенков 2011: *Червенков, М.* Град Костенец и котловината от древността до 1878 година. София, Изд. „Захарий Стоянов“.
- Чолева-Димитрова 2002: *Чолева-Димитрова, А.* Селищни имена от Югозападна България. Изследване. Речник. София, Пенсофт.
- Чолева-Димитрова 2009: *Чолева-Димитрова, А.* Местните имена в Радомирско. София, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“.
- Чолева-Димитрова (под печат): *Чолева-Димитрова, А.* Местните имена в Софийско. Историко-etimологичен речник.
- ЭССЯ: Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд. Выпуск 32. Под редакцией О. Н. Трубачева и А. Ф. Журавлева. Москва, Наука, 2005. <<https://etymolog.ruslang.ru/doc/essja32.pdf>>
- Miklosich 1862–1865: *Miklosich, Fr.* Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum. Vin-dobonae: Guilemus Braumueller.

REFERENCES

- Andreev 2002: *Andreev, St.* Rechnik na selishtni imena i nazvaniya na administrativno-teritorialni ediniti v balgarskite zemi prez XV–XIX vek, Sofia, Glavno upravlenie ns arhivite pri Ministerskiya savet.
- Aleksandrov 1994: *Aleksandrov, St.* Selo Ochusha, Sofiysko. – In: *Kraeznanie, Organ na sayuza na kraevedite v Bulgaria*, kn. 1.
- BER: Balgarski etimologichen rechnik. Sofia, Izdatelstvo na Balgarskata akademiya na naukite, 1971–.
- Chervenkov 2011: *Chervenkov, M.* Grad Kostenets i kotlovinata ot drevnostta do 1878 godina. Sofia, Izdatelstvo “Zahariy Stoyanov”.
- Choleva-Dimitrova 2002: *Choleva-Dimitrova, A.* Selishtni imena ot Yugozapadna Bulgaria. Izsledvane. Rechnik. Sofia, Pensoft.
- Choleva-Dimitrova 2009: *Choleva-Dimitrova, A.* Mestnite imena v Radomirsko. Sofia, Institut za balgarski ezik “Prof. Lyubomir Andreychin”.
- Choleva-Dimitrova (pod pechat): *Choleva-Dimitrova, A.* Mestnite imena v Sofiysko. Istoriko-etimologichen rechnik.
- Georgieva 2016: *Georgieva, Tsv.* Rodninstvoto i rodninskite nazvaniya v balgarskiya ezik (semantika i leksikografsko predstavvane). Sofia, Avangard Prima.
- Dimitrova-Todorova 2006: *Dimitrova-Todorova, L.* Mestnite imena v Popovsko. Sofia, Akademichno izdatelstvo “Prof. Marin Drinov”.
- Duridanov 1958: *Duridanov, Iv.* Toponimiyata na Parvomayska okoliya. – *Godishnik na Sofiyskiya universitet, Filologicheski fakultet*, LII, 2, s. 1–200.
- ESSIA: Jetimologicheskii slovar’ slavyanskikh yazykov. Praslavyanskii leksicheski fond. Vypusk 32. Pod redaktsiei O. N. Trubacheva i A. F. Zhuravleva. Moskva, Nauka, 2005. <<https://etymolog.ruslang.ru/doc/essja32.pdf>>
- Ivanov 1996: *Ivanov, Y.* Mestnite imena v Gotsedelchevsko (Nevrokopsko): Prinos kam prouchvaneto na balgarskata toponimiya v Makedonia i Rodopite. Sofia, Studio Standart.
- Kiradzhiev 2013: *Kiradzhiev, Sv.* Entsiklopedichen geografski rechnik na Bulgaria. Sofia, Iztok-Zapad.
- Kovachev 1965: *Kovachev, N.* Mestnite imena v Gabrovsko. Sofia, Izdatelstvo na Balgarskata akademiya na naukite.
- Kovachev 1987: *Kovachev, N.* Balgarska onomastika. Sofia, Nauka i izkustvo.
- Likovski 2011: *Likovski, N.* Toponimiyata na Sofiysko. Sofia, Izdatelstvo “Vulkan 4”.
- Michev 2021: *Michev, N.* Rechnik na imenata i statuta na naselenite mesta v Bulgaria (1878–2004). Sofia, Elektronna biblioteka po arhivistika i dokumentalistika. Razdel: “Knigi”.
- Murdarov 1979: *Murdarov, V.* Obrazuvane i funktsionalni osobenosti na prozvishtata etnonimi. – *Balgarski ezik*, XXIX, N 5, s. 399.

Miklosich 1862–1865: *Miklosich, Fr.* Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum. Vindobonae: Guilemus Braumueller.

Zaimov 1963: *Zaimov, Y.* Balgarski toponimichnini nastavki. – *Onomastica*, 8, N 1–2, s. 133–162.

Zaimov 1973: *Zaimov, Y.* Balgarski geografiski imena с *-jъ*. Prinost kam Slavyanskiya onomastichen atlas. Sofia, Izdatelstvo na Balgarskata akademiya na naukite.

Zaimov 1988: *Zaimov, Y.* Balgarski imennik. Sofia, Izdatelstvo na Balgarskata akademiya na naukite.

Zaimov 2012: *Zaimov, Y.* Balgarskiyat vodopis. Sofia, Faber.

✉ *Гл. ас. д-р Надежда Данчева*

Секция по ономастика

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“

при Българската академия на науките

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България

✉ *Assist. Prof. Nadezhda Dancheva, PhD*

Onomastics Department

Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences

52 Shipchenski prohod, Bl. 17, 1113 Sofia, Bulgaria